

Innhold

Forord	11
Kapittel 1 Om boken	13
1.1 Innledning	13
1.2 Kompliserte faglige vurderinger	13
1.3 Liten forskningsaktivitet	19
Kapittel 2 Retten til samvær etter omsorgsovertakelse	21
<i>Trude Haugli</i>	
2.1 Innledning	21
2.2 Kort om juridisk metode og sentrale rettskilder	23
2.3 Nærmere om barnevernsloven §§ 7-1 og 7-2	26
2.4 Sentrale momenter ved fastsettelse av samværsrettens omfang	28
2.5 De strengeste restriksjonene	33
2.6 Andre kontaktformer enn det direkte samværet	35
2.7 Retten til samvær mellom barnet og andre enn foreldrene	37
2.8 EMD og retten til respekt for familielivet	38
2.9 Konsekvenser av at Norge blir dømt av EMD: behov for justering av norsk barnevernspraksis	43

Kapittel 3 Medvirkende barn og unge	47
<i>Arnt Ove Engelién, Øyvind Kvello og Heine Vestvik</i>	
3.1 Innledning	47
3.2 Medvirkning i tråd med barnekonvensjonen og barnevernsloven	49
3.3 En praksis som henger etter lovgivningen	51
3.4 Forklaringer på svak barnemedvirkende praksis . . .	52
3.5 Barnets perspektiv og barneperspektiv	53
3.6 Barnets tals-, tillits- og tilsynspersoner, kilder til informasjon om samværsordningen	57
Kapittel 4 Kunnskap om barns utvikling med betydning for samvær	59
<i>Arnt Ove Engelién, Øyvind Kvello og Heine Vestvik</i>	
4.1 Innledning	59
4.2 Objektpermanens	59
4.3 Tidsforståelse	61
4.4 Samvær for barn etter samlivsbrudd mellom foreldrene vs. samvær for fosterbarn	63
4.5 Hukommelsesutvikling	63
4.6 Behovet for spesifisering av barnets utviklingsmessige behov i samværsvurderinger	68
Kapittel 5 Samvær belyst ut fra tilknytning	69
<i>Arnt Ove Engelién, Øyvind Kvello og Heine Vestvik</i>	
5.1 Innledning	69
5.2 Avgrensninger av begrepet tilknytning	70
5.3 Faser i tilknytningsutviklingen	74
5.4 Tilknytningssystemet og tilknytningssatferd	75
5.5 Sammenhengen mellom tilknytningssystemet og utforskningsystemet	76
5.6 Kjennetegn ved trygg tilknytning (B)	76
5.7 Kjennetegn ved unnvikende tilknytning (A)	79
5.8 Kjennetegn ved ambivalent tilknytning (C)	82

5.9	Kjennetegn ved desorganisert tilknytning (D)	85
5.10	De ulike tilknytningmønstrene og følelsesregulering	99
5.11	Samværsanalyse i et tilknytningsperspektiv ved hjelp av Trygghetssirkelen (COS)	100

Kapittel 6 Samvær belyst ut fra et traumeperspektiv 104

Arnt Ove Engelién, Øyvind Kvello og Heine Vestvik

6.1	Innledning	104
6.2	Traumer type 1 og type 2	104
6.3	Symptomer på å være traumatisert	105
6.4	Prognoser	107
6.5	Dissosiasjon	108
6.6	Posttraumatisk stresslidelse (PTSD)	109
6.7	Kompleks PTSD	112
6.8	Hemmeligholdelse av traumer	112
6.9	Et eksempel på bearbeidelse av sinne	113
6.10	Bruken av «toleransevinduet for optimal aktivering» i arbeidet med samvær	114
6.11	Samvær for barn med traumer type 2	117
6.12	Bistand til barn med symptomer på retraumatisering	119

Kapittel 7 Samvær belyst ut fra resiliens og grad av påvirkbarhet 123

Arnt Ove Engelién, Øyvind Kvello og Heine Vestvik

7.1	Innledning	123
7.2	Resiliens	123
7.3	Begrepsavklaring	124
7.4	Lite utforskede prosesser	124
7.5	Redusert risiko for å utvikle psykososiale vansker	125
7.6	Ulike grader av påvirkbarhet	126
7.7	Samvær for barn som er resiliente og ved ulike grader av påvirkbarhet	126

Kapittel 8 Samvær ut fra plasseringssted	131
<i>Arnt Ove Engelién, Øyvind Kvello og Heine Vestvik</i>	
8.1 Innledning	131
8.2 Samvær for barn og ungdom som bor i beredskapshjem	131
8.3 Samvær for barn og ungdom som bor i fosterhjem	132
8.4 Samvær for barn som bor på barnevernsinstitusjon	136
 Kapittel 9 Samværskvalitet	 138
<i>Arnt Ove Engelién, Øyvind Kvello og Heine Vestvik</i>	
9.1 Innledning	138
9.2 Forskningskvalitet	138
9.3 Relasjonell kontinuitet versus relasjonell stabilitet . . .	139
9.4 Fosterbarns reaksjoner i forbindelse med samvær . .	142
9.5 Barnevernsansattes påvirkning av samværskvaliteten	143
9.6 Samvær for barn som har vært utsatt for vold og/eller seksuelle overgrep før omsorgsovertakelsen	144
9.7 Samvær som er utviklingsfremmende, nøytrale eller utviklingshemmende	144
9.8 Å beskytte barn mot skadelige samvær	150
9.9 Barn som nekter å delta i samvær	151
9.10 Fraråding av samvær	152
9.11 Nektelse av samvær kan også være skadelig for barn	153
 Kapittel 10 En modell for å vurdere hvor godt samvær fungerer, og hvordan dårlige samvær kan bli bedre	 155
<i>Arnt Ove Engelién, Øyvind Kvello og Heine Vestvik</i>	
10.1 Innledning	155
10.2 En transaksjonsmodell for vurdering av samværs- og kontaktordninger	157

10.3	Spedbarnsplasseringer med samarbeidsvillige biologiske foreldre	161
10.4	Spedbarnsplasseringer med biologiske foreldre som ikke er samarbeidsvillige	162
10.5	Plasseringer av eldre barn med samarbeidsvillige biologiske foreldre	164
10.6	Plasseringer av eldre barn med biologiske foreldre som ikke er samarbeidsvillige	166
10.7	Implikasjoner/oppsummering av transaksjonsmodellen for samværsvurdering	170
Kapittel 11 Tiltak for å bedre samværs kvaliteten		172
<i>Arnt Ove Engelién, Øyvind Kvello og Heine Vestvik</i>		
11.1	Innledning	172
11.2	Profesjonelles støtte av fosterbarn	174
11.3	Profesjonelles støtte til biologiske foreldre	175
11.4	Profesjonelles støtte av fosterforeldre	177
11.5	Fosterforeldre med behov for omfattende veiledning	179
11.6	Profesjonelles støtte av biologiske foreldre og fosterforeldre parallelt	181
11.7	RAUSHET	184
11.8	Rammer for gode samvær	185
11.9	Samtaleprosess om samvær	187
11.10	Samvær med søsken og viktige slektninger eller venner	188
11.11	Fordeler og ulemper med digitale samvær/digital kontakt	189
Kapittel 12 Avsluttende kommentarer		193
<i>Arnt Ove Engelién, Øyvind Kvello og Heine Vestvik</i>		

Kapittel 13 Eksempler på observasjons- og vurderingspunkter knyttet til gjennomføring og evaluering av samvær	196
13.1 Rammer rundt samværet	196
13.2 Kartleggings skjema til bruk ved planlegging av samvær med risiko- og beskyttelsesfaktorer	199
13.3 Observasjonsskjema med beregning av belastning for barnet – for saksbehandler/tilsynsperson	200
13.4 Observasjoner gjort før/etter samvær – av omsorgspersonene til barnet	201
13.5 Eksempel på et enkelt observasjonsskjema til bruk ved samværskartlegging for andre involverte parter, f.eks. lærer, barnehagepersonale (eventuelle andre personer som ser barnet jevnlig og er pålagt taushetsplikt)	203
13.6 Vurdering av samværet – skjema for en totalvurdering	204
Litteratur	205
Stikkord	242